Selvitys turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeuden laajentamisesta säädetyn väliaikaisen lain vaikutuksista (EV 63/2020 vp – HE 65/2020 vp)

Hallintovaliokunta O 7/2021 vp 9.6.2021

Erityisasiantuntija Roope Jokinen SM/MMO

Tausta

- Tavoitteena oli erityisesti lisätä työvoiman tarjontaa alkutuotannon kriittisillä aloilla ja hyödyntää maassa olevien henkilöiden työpanos mahdollisimman laajasti. Ei vaikutusta täytäntöönpanokelpoisen maastapoistamispäätöksen toimeenpanoon.

- Valmisteluvaiheen vaikutusten arviointi:

    - Karenssin poiston osalta välittömässä vaikutuspiirissä noin 1000 henkilöä

    - Lisäksi heidän sekä sellaisten noin 4000 jo työnteko-oikeuden omanneen henkilön mahdollisuus jatkaa työntekoa täytäntöönpanokelpoisesta maastapoistamispäätöksestä huolimatta sikäli kuin hakemus evätään

    - Todellisen työllisyysvaikutuksen arvioiminen haasteellista ilman perusteellisen selvityksen tekemistä aiemmasta työllistymisestä

    - Lakimuutoksen käytännön työllisyysvaikutuksen arvioitiin olevan joitain kymmeniä tai satoja työntekijöitä tarkoitetuille alkutuotannon aloille

Seuranta

- Varautuminen seurantaan ennen lain voimaantuloa Maahanmuuttoviraston osalta.

- Lain voimassaolon jälkeen pyydetty työ- ja elinkeinoministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, Maahanmuuttovirastolta ja Poliisihallitukselta tietoja väliaikaisen lain vaikutusten arvioimiseksi.

- Mainituilta tahoilta pyydettiin yleistä tietoa maassa olevien turvapaikanhakijoiden työllistymisestä kohdealoille sekä väliaikaisen lain vaikutuksia työllistymiseen. Lisäksi tahoille esitettiin toive saada tiettyjä kohdennettuja tietoja.

Vaikutusten arvioinnista

- Yleisesti turvapaikanhakijoiden työnteosta ja saatavissa olevista tiedoista.

- Vaikutusten arviointia varten pyydetyistä selvityksistä, viranomaisen käytössä olevista rekisteri- tai tilastotiedoista ei ole mahdollista saada tarkkaa tietoa turvapaikanhakijoiden työllistymisestä yleensä tai erityisesti väliaikaisessa laissa säädetyn laajennuksen seurauksena.

- Väliaikaisen lain suuntaa-antavien työllisyysvaikutusten arvioinnissa keskeistä on ollut Maahanmuuttoviraston selvitykset.

Johtopäätökset

- Tarkan tiedon saaminen väliaikaisen lain vaikutuksista turvapaikanhakijoiden työllistymiseen on ollut vaikeaa.
- Lain tavoitteena oli vallitsevassa tilanteessa saada kaikki mahdollinen työvoimareservi käyttöön. Laki mahdollisti turvapaikanhakijoille laajemman mahdollisuuden työllistyä. Tosiasialliseen työllistymiseen yleisesti vaikuttavia syitä tai tekijöitä ei ole tässä yhteydessä tarkemmin tutkittu.
- Saatujen selvitysten perusteella voidaan arvioida, että työllistyneitä on ollut joitain kymmeniä ja arvio lukumäärästä voisi olla vähintään 30-50 työllistynyttä turvapaikanhakijaa.
- Väliaikaisella lailla ei ole ollut vaikutusta kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maasta poistamiseen.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi